

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Denisa Římská

Aktuální otázky výživného

Diplomová práce

Olomouc, 2017

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Aktuální otázky výživného* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 17. února 2017

Denisa Římská

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Lence Westphálové, Ph.D., za její cenné rady, pomoc a připomínky, které přispěly k vypracování mé diplomové práce, jakož i za čas, který odbornému vedení diplomové práce věnovala.

Obsah

1. Seznam použitých zkratk	5
2. Úvod	6
3. Objektivizace výživného	11
3.1. Způsoby objektivizace	14
3.2. Stanovení minimální a maximální výše výživného	16
4. Výživné a nadstandardní příjem	19
5. Zálohované výživné v právním řádu České republiky	23
5.1. Pojem zálohované výživné	23
5.2. Právní úprava zálohovaného výživného v zemích EU	26
5.3. Poslední pokus o zavedení zálohovaného výživného v ČR a úvahy de lege ferenda	28
6. Právo na úroky z prodlení z dlužného výživného	32
7. Závěr	36
8. Seznam použitých zdrojů	39
8.1. Monografie	39
8.2. Odborné články	39
8.3. Komentáře	40
8.4. Právní předpisy	40
8.5. Judikatura	41
8.6. Internetové zdroje	41
8.7. Ostatní zdroje	42
9. Shrnutí	43
10. Abstract	44
11. Klíčová slova	45
12. Key words	45

1. Seznam použitých zkratk

EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
IZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
LPS	Listina základních práv a svobod vyhlášená jako součást ústavního pořádku České republiky s usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ1964	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
o.z.o.	zákon č. 946/1811 ř. z., všeobecný zákoník občanský
ÚPD	Úmluva o právech dítěte - sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte publikované pod č. 104/1991 Sb.
RegP	zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů
SZOR	zákon č. 36/2005 Z. z., o rodině a o změně a doplnění některých zákonů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZOR	zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
ZPR	zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném

2. Úvod

Tato diplomová práce nese označení Aktuální otázky výživného. Jedná se o téma, které obsahuje celou řadu problematických otázek a jejichž zodpovězení je častým předmětem diskuzí širokého spektra odborníků.

Samotný pojem výživného či vyživovací povinnosti není českým právem nikde definován.¹ Nadto občanský zákoník ve svém textu nedůsledně užívá pojmů výživné a vyživovací povinnost. Kovářová² definici výživného dovozuje ze zákonných ustanovení, zejména z obecných ustanovení týkajících se práv a povinností povinných. Vyživovací povinnost vykládá jako povinnost hradit životní náklady a zabezpečit potřeby subjektů rodinně právních vztahů. Zahrnuje uhrazení samotné výživy, ale i uspokojení ostatních hmotných a kulturních potřeb.³ Králíčková⁴ definuje výživné jako zajištění živobytí jiného člověka (oprávněného, věřitele, vyživovaného), což odpovídá povaze výživného jako plnění a zároveň účelu zákona. S ohledem na účel institutu jde o zabezpečování všech odůvodněných potřeb věřitele (oprávněného), vždy ve vazbě na schopnosti, možnosti a majetkové poměry dlužníka (povinného) a druh vyživovací povinnosti. Jedná se tedy nejen o uhrazování výživy v užším slova smyslu, ale i o uspokojování ostatních hmotných (hračky, oblečení, školní potřeby nebo zdravotní pomůcky) či nehmotných potřeb (kulturní a duševní rozvoj, vzdělání) a potřeb týkajících se bydlení oprávněného.⁵ Grygar⁶ pak výživné definuje jako pohledávku sui generis z titulu příbuzenství, popř. manželství.

Výživné představuje zvláštní případ, tj. rodinněprávní případ zaopatřovacího závazku.⁷ Lze říci, že výživné představuje velice zvláštní případ zaopatřovacího závazku, existujícího vedle závazku důchodového či výměnku, které mohou platit souběžně s vyživovacím závazkem, jelikož vznikají z jiných právních titulů. Jedná se o část závazkového práva rodinného, které zákon upravuje vedle práva rodinného jako právo osobního stavu. Jedná se o závazek založený zákonem⁸, ale v zásadě je věcí stran, jakým způsobem si mezi sebou upraví výkon vzájemných práv a povinností ve vyživovacím závazku založeném zákonem.⁹

¹ GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník § 794 – 975. Velký komentář*. Svazek IV, 2. díl. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1643.

² KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 29.

³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 29.

⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1036.

⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1036.

⁶ GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník § 794 – 975. Velký komentář*. Svazek IV, 2. díl. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1637.

⁷ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Rodinné právo, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 224.

⁸ viz. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 30 Cdo 2128/2003 -Vyživovací povinnost a tomu odpovídající právo na výživné obecně může vzniknout jen osobám, které jsou navzájem v určitém vztahu. Je

Většina ustanovení týkající se výživného jsou kogentního charakteru, jelikož samotné výživné je vnímáno jako vysoce chráněný zájem. Ochranu tomuto zájmu přináší i trestní právo, a to především postihem trestného činu zanedbání povinné výživy (§ 196 TZ¹⁰). I ostatní předpisy veřejného práva zpravidla preferují výživné jako přednostní zájem – např. postavení pohledávky na výživném v exekuci a insolvenční, kdy jde o pohledávky přednostní (§ 279 odst. 2 OSŘ) nebo postavené naroven pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 odst. 1 písm. e) a § 202 odst. 1, 3 IZ)

V zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník¹¹ (dále jen „ObčZ“) nalezneme velmi obecnou úpravu týkající se výživného, která vede k vytvoření typického soudcovského práva s vysokou mírou diskrece. V případě interpretace a aplikace zákona je nutné brát v potaz nejen účel institutu výživného, jeho zákonných ustanovení, ale i základní zásady a hodnoty soukromého práva, zejména ochranu slabší strany, zákaz zneužití práva, a především soulad s dobrými mravy.¹²

Kořeny nynější zákonné úpravy výživného nalezneme ve Všeobecném občanském zákoníku. Tento zákoník s platností od 1. ledna 1812 představoval jednu z nejvýznamnějších kodifikací občanského práva na našem území. Zákoník hovořil jednak o vyživovací povinnosti manžela k manželce (§ 91 o.z.o.) a to i rozvedené¹³, otce ve vztahu k dětem narozených v manželství (§ 141 o.z.o.), a jednak zakotvil povinnost dětí vyživovat své rodiče, upadnou-li v nouzi (§ 154 o.z.o.).

Na počátku 20. století došlo k několika snahám o reformaci manželského práva v monarchii, avšak tyto snahy byly téměř vytlačeny 1. světovou válkou. Během války sice došlo k částečné revizi občanského zákoníku, ale pouze dvě novely se týkaly rodinného práva. Jednalo se o císařské nařízení č. 276/1914 a č. 69/1916 doplněné nařízením o generálním poručenství č.

právem majetkovým, se zřetelem k již uvedené vazbě osoby oprávněné a povinné výživou je však osobním právem, které zaniká smrtí oprávněného i smrtí povinného.

⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, ročník 14, č. 3, s. 24.

¹⁰ § 196 TZ:

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze.

¹¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹² KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1036.

¹³ rozvedené ve smyslu o.z.o. viz SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Reprint původního vydání, Praha: ASPI, 2002, s. 466.

196/1916. Cílem těchto novel bylo podpořit alimentální práva dětí, změnit samotné pojetí poručenství či usnadnit osvojování dětí.¹⁴

Po skončení 1. světové války a následném vzniku československého státu byla přijata známá recepční norma (zákon č. 11/1918 Sb.), které zapříčinila vznik právního dualismu u nás, neboť i pro oblast rodinného práva převzala normy rakousko-uherské, což vyvolávalo problémy po celou dobu existence první republiky. Řada změn se týkala i rodinného práva¹⁵. Vyživovací povinnost byla významně novelizována až zákonem č. 4/1931 Sb., na ochranu osob oprávněných požadovat výživu nebo zaopatření, tzv. alimentální zákon.¹⁶

Po druhé světové válce bylo výživné upraveno zejména zákonem č. 265/ 1949 Sb., zákon o právu rodinném. Tento zákon byl přijat Národním shromážděním České republiky dne 7. prosince 1949 a nabyl účinností 1. ledna 1950 a obsahoval řadu změn souvisejících například s povinností rodičů pečovat o tělesný a duševní rozvoj dětí. Zákon se skládal ze tří hlav, přičemž vyživovací povinnost byla řazena do hlavy druhé, části páté. Tento předpis upravoval vzájemnou vyživovací povinnost rodičů a dětí, přičemž přesně stanovil okruh osob takto povinných a určil samotné pořadí vyživovacích povinností (konkurenci vyživovacích povinností).¹⁷

Dne 4. prosince 1963 byl Národním shromážděním Československé socialistické republiky přijat zákon č. 94/1963 Sb., o rodině (dále jen „ZOR“), který nahradil zákon o právu rodinném. Nabyl účinnosti 1. dubna 1964 a stal se na dobu téměř padesáti let, hlavním pramenem rodinného práva v tuzemsku. Tento zákon byl rozdělen do čtyř částí, přičemž vyživovací povinnost byla na rozdíl od současné úpravy zařazena do samostatné části zákona (část třetí ZOR). Zákon upravoval vzájemnou vyživovací povinnost rodičů a dětí včetně nároků neprovdané matky dítěte, ostatních příbuzných či rozvedených manželů. Zmíněný zákon byl s účinností od 1. ledna 2014 nahrazen ObčZ.

Současná právní úprava vyživovací povinnosti v ObčZ navazuje na předchozí právní úpravy a na první pohled tak můžeme hovořit o jisté kontinuitě. Nicméně s ohledem na ObčZ je důležité zmínit nutnost nového pohledu na institut výživného, a novinky, které jsou spojeny se začleněním rodinného práva do ObčZ spolu s výraznou změnou systematiky. Právní úprava vyživovací povinnosti v ObčZ je rozptýlena do několika míst. Například vzájemná vyživovací povinnost mezi manžely a rozvedenými manžely je zařazena do hlavy první části druhé týkající se manželství a následkům jeho zániků, kdežto v hlavě druhé části druhé nalezneme upravenou

¹⁴ VESELÁ, Renata. *Vývoj rodinného práva do roku 1938*. Brno: Masarykova univerzita, 1938, s. 11.

¹⁵ Dne 22. května 1919 byl sněmovnou přijat zákon č. 320/1919 Sb., tzv. rozlukový zákon. Tento zákon znamenal stěžejní zásah do manželského práva, zejména zavedl fakultativní církevní sňatek či samotné důvody pro rozlukou manželství. Zmíněný zákon je označován jako nejvýznamnější zásah do rodinného práva za celé období předmnichovské republiky, dále např. zákon č. 256/1921, o osvojení.

¹⁶ VESELÁ, Renata. *Vývoj rodinného práva do roku 1938*. Brno: Masarykova univerzita, 1938, s. 11.

¹⁷ Tamtéž.

vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi, mezi předky a dalšími potomky či výživné a zajištění úhrady některých nákladů neprovdané matce.¹⁸ Některé ustanovení týkající se výživného nalezneme i mimo část druhou – např. bezrozpornost s dobrými mravy, promlčení, započtení atd.

Nová právní úprava však nepřinesla řešení řady problémů, které jsou s institutem výživného spojeny dlouhodobě (objektivizace, zálohování, úročení, stanovení minimální a maximální výše výživného atd.). Stěžejním důvodem pro výběr daného tématu je tak především jeho aktuálnost. V oblasti rodinného práva a výživného existuje celá řada problematických pasáží, které je nutné v blízké budoucnosti náležitě vyřešit. Za nejaktuálnější otázky k řešení považuji otázku tzv. „objektivizace“ výživného, úročení výživného nebo otázky zálohování výživného. Právní úprava výživného má i další problematické otázky, kterým však vzhledem k rozsahu této práce nebude možné věnovat pozornost. Jde např. o otázky spojené se zjišťováním příjmu povinného ve vazbě na určování rozsahu výživného, které se v praxi nejvíce projevují v souvislosti s rozvodem manželství¹⁹, což se odráží v obligatorní nutnosti rozhodovat o vyživovací povinnosti ke společným dětem nebo v možnosti manželů podat žalobu o výživného manžela (před rozvodem) nebo výživného rozvedeného manžela nebo otázky související s dokazováním v řízeních o výživném, zahájených žalobou (informační deficit z výživy oprávněné osoby ve vztahu k majetkovým poměrům osoby k výživě povinné).

Dalším důvodem vedoucím k výběru tématu mé diplomové práce je setkání se s touto problematikou v rámci praxe na okresním státním zastupitelství, v advokátní kanceláři a zejména během práce na exekutorském úřadě v Olomouci.

Svou práci jsem rozdělila vyjma úvodu a závěru do čtyř kapitol, které budou tvořit jádro této diplomové práce.

V první kapitole diplomové práce se zaměřím na tzv. „objektivizaci“ výživného, kdy cílem této kapitoly bude zodpovědět otázku, zda je objektivizace výživného vhodná či nikoli, a to s ohledem na jakoukoli míru objektivizace určení rozsahu, včetně minimalizace a maximalizace přípustného rozsahu výživného.

V další kapitole této práce se budu zabývat otázkou týkající se stanovení výše výživné pro rodiče s nadstandartními příjmy, zejména kolizí práva na výživné a rodičovské odpovědnosti v otázce určování a usměrňování výchovy dítěte, kdy východiskem budou zejména názory Ústavního soudu ČR promítnuté v nález ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15. Cílem

¹⁸ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, ročník 14, č. 3, s. 24.

¹⁹ Česká republika ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi patří mezi státy s vysokou mírou rozvodovosti dle statistiky ČSÚ dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky>>

této kapitoly bude odpovědět na otázku, zda jsou závěry Ústavního soudu vyjádřené ve výše uvedeném rozhodnutí legitimní a pokud ne, jak by měla být situace rodiče s nadstandartními příjmy v případě určení rozsahu výživného řešena.

Následující kapitolu pak budu věnovat rozboru tzv. zálohování výživného státem. V tuzemsku bylo již několik pokusů o zavedení tohoto instrumentu do našeho právního řádu. Žádný z nich se však nesesetkal s podporou zákonodárců a nebyl přijat. Poslední, již pátý, pokus o zavedení zálohovaného výživného státem proběhl v roce 2014, přičemž snahy o jeho zavedení se ze strany politických reprezentantů objevují dodnes (zejména před volbami). V této kapitole se budu snažit odpovědět na otázku, zda je institut zálohování výživného vhodný v tuzemsku zavést, či nikoli a jeho možnými důsledky v praxi.

Obsahem poslední kapitoly bude jedna z nejaktuálnějších otázek, tedy úročení výživného a to zejména ve vazbě na názory Nejvyššího soud ČR publikované v jeho nedávném stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012. Cílem bude zodpovědět otázku, zda jsou závěry Nejvyššího soudu ČR o nemožnosti výživné úročit zákonným úrokem z prodlení udržitelné či nikoli.

Při psaní diplomové práce a zodpovězení výše uvedených výzkumných otázek použiji především právní metodologii a právní argumentaci²⁰ a její výkladové metody. Půjde zejména o metodu teleologického výkladu (výklad smyslem a účelem daných ustanovení). V případě objektivizace a úročení výživného bude užita i metoda komparativní.

Při psaní práce budu čerpat především z komentářové literatury, učebnic, odborných monografií, odborných publikací, článků a statí, publikovaných v tuzemsku i zahraničí. Dále bude užito i judikatury soudů.

Práce bude odpovídat stavu právního řádu ke dni 17. 2. 2017.

²⁰ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2011, s. 12.

3. Objektivizace výživného

Rozsah vyživovací povinnosti patří k nejaktuálnějším otázkám týkající se výživného. Její rozsah můžeme charakterizovat jako výši a obsah jednotlivých dávek výživného, tedy kolik a co má povinná osoba poskytovat k výživě oprávněné osobě. Při konkretizování výše výživného je vždy preferována dohoda (ať už rodičů či jiných k výživě povinných osob), a v případě selhání takové dohody je nutné, aby jeho výši stanovil autoritativně nestranný a nezávislý soud.²¹

V praktické rovině je tedy určení rozsahu výživného stěžejní zejména v občanskoprávních soudních řízeních, kde je rozhodováno o vyživovací povinnosti a dále v trestních řízeních, vedených proti osobám, které si svou vyživovací povinnost neplní. Správné určení výživného je pak jedním ze stěžejních kroků v těchto řízeních. Proto je důležité, aby právní úprava dala svým adresátům jasná kritéria, pro určení jeho rozsahu.

Rozsah vyživovací povinnosti je určován na základě několika obecných kritérií. V ustanovení § 913 ObčZ²² jsou stanovena obecná kritéria, jež se uplatňují u všech druhů vyživovací povinnosti. V případě výživného mezi příbuznými jsou tato kritéria dále doplněna zejména ustanovením § 915 a 916 ObčZ. Tato kritéria se uplatní i u určení výše výživného u nároků neprovdané matky (§ 920 ObčZ), výživného mezi manželi (§ 697 odst. 2 ObčZ), rozvedenými manželi (§ 760 odst. 3 ObčZ). V případě registrovaných partnerů stanoví obecná kritéria zákon o registrovaném partnerství, kdy § 12 odst. 1 RegP²³ stanoví obecná kritéria jak pro určení rozsahu výživného mezi registrovanými partnery, tak i pro výživné mezi registrovanými partnery, jejichž partnerství zaniklo. Obecná kritéria v zákoně o registrovaném partnerství jsou v podstatě totožná s kritérii, která stanoví § 913 ObčZ.²⁴

Určujícím aspektem pro určení rozsahu výživného jsou jak okolnosti na straně z výživy povinné osoby, tak okolnosti na straně z výživy osoby oprávněné. Jako první z obecných kritérií je třeba uvést kritérium zohledňující schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. V rámci schopností a možností povinného zkoumáme řadu faktorů, jako jsou věk, vzdělání, pracovní schopnosti, dosažené vzdělání, sociální (ne)zralost, ale i situaci na trhu práce,

²¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 201.

²² § 913 zní: odst. 1 *Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.*

odst. 2 *Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nezdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlídnout se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.*

²³ § 12 odst. 1 RegP zní: *Při určení výživného přihlídnout soud k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i k schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného. Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného zkoumá soud, zda se povinný nezdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika.*

²⁴ srov. § 913 ObčZ a § 12 odst. 1 RegP

nezaměstnanost v bydlišti povinného apod. Kritérium majetkových poměrů je třeba vždy zkoumat komplexně s ohledem na celkovou majetkovou situaci povinného. Jestliže povinný vlastní značný majetek, avšak nedosahuje žádných zisků, je třeba posuzovat majetkové poměry povinného i z hlediska možného adekvátního výnosu, například se může jednat o možné nájemné z majetku povinného.²⁵

Druhým z obecných kritérií jsou odůvodněné potřeby a majetkové poměry oprávněného, které jsou podmínkou pro vznik práva na výživné. Především se jedná o stav odkázanosti na výživu, tj. neschopnost samostatně zajišťovat svou výživu, ale i neschopnost uspokojovat všechny své odůvodněné potřeby. Míru potřebnosti oprávněného posuzujeme s ohledem na jeho věk, zdravotní stav, fyzickou a duševní vyspělost, vzdělání, záliby a zájmy, dále pak na délce doby strávené v domácnosti a dalších skutečnostech. Potřeby oprávněného však neposuzujeme pouze na potřeby obvyklé, tedy vyskytující se pravidelně, ale i potřeby vyskytující se nahodile či nepravidelně. Při posuzování odůvodněných potřeb oprávněného je však nutné zohlednit jeho samotné majetkové poměry.²⁶

Jako další kritérium při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinné osoby je zohlednění situace, kdy povinný o oprávněnou osobu osobně pečuje a v jaké míře tak činí. Osobní péči rozumíme péči o osobu oprávněnou osobou z vyživovacího vztahu povinnou, přičemž za osobní péči nelze považovat péči jinou osobou (např. u dítě svěřené povinnou osobou jiné osobě nebo subjektu – tzn. placené hlídání dětí či placená soukromá škola).²⁷ Hledisko osobní péče o oprávněnou osobu může mít vliv na určení rozsahu u všech vyživovacích povinností – např. péče o rodiče pouze jedním z dětí, péče o vnuky pouze jedním z prarodičů atd. V případě určení výživného mezi manželi, rozvedenými manželi nebo registrovanými partnery, se toto hledisko vzhledem k tomu, že povinný subjekt je vždy jedna osoba prakticky neuplatní (nároky vůči sobě vznášejí osoby, které spolu nežijí a nepečují o sebe), jeho užití však obecně vyloučeno není.

Zákon dále hovoří o nutnosti přihlížet k péči o rodinnou domácnost. Dle důvodové zprávy k ObčZ²⁸ by kritérium péče o rodinnou domácnost mělo hrát roli přiměřeného korektivu.

Při určení rozsahu vyživovací povinnosti lze použít v obecné rovině dva různé způsoby. První způsob stojí na obecných kritériích stanovených zákonem pro určení rozsahu výživného. V případě tohoto určování rozsahu výživného se pak jeho výše v rámci soudního řízení určuje na

²⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Rodinné právo, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 231-234.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. září 1973, sp. zn. 1 Cz 74/1973

²⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012, s. 395.

základě volného hodnocení soudu, kdy soud určuje rozsah výživného s ohledem na specifické okolnosti jednotlivých případů. Tento způsob se uplatní v tuzemsku u všech druhů vyživovacích povinností.

Druhým možným způsobem je metoda objektivizace. Tato metoda funguje na základě existence objektivních kritérií, na základě kterých soud určuje rozsah výživného. V České republice se bez výjimek uplatňuje první ze dvou zmíněných způsobů, neboť tvůrci občanského zákoníku zachovali shodnou koncepci určování rozsahu výživného jako tomu bylo v zákoně o rodině a cestou objektivizace se nevydali. I nadále tak právní úprava směřující k zakotvení jakékoli objektivizace formou zákonného vymezení nesměruje. Důvodová zpráva k ObčZ k tomuto uvádí: „*Již značně dlouhou dobu (totiž již od prvých úvah o legislativní změně zákona o rodině po r. 1989) se lze setkat s návrhy na zakotvení tabulek, vzorců nebo klíčů, které by měly zjednodušit rozhodování soudů o výživném. Stejně naléhavé, jako jsou tyto návrhy, jsou i argumenty jejich odpůrců. Vzhledem ke současné, dosud ne zcela urovnané ekonomicko-sociální situaci, se značnými rozdíly mezi jednotlivými regiony státu, jakož i mezi městskými a venkovskými oblastmi, bylo by spíše vhodné doporučit soudům, aby ony samy, shledají-li takovou potřebu, se pokusily pro místo, ve kterém působí, takové tabulky, vzorce nebo klíče vytvořit. Lze očekávat, že právě tento přístup by zaručil, že výše výživného by odpovídala místním podmínkám, a to nejen po stránce majetkových poměrů povinného, ale i v rovině odůvodněných potřeb oprávněného.*“²⁹

Ve státech jako je Německo, Rakousku či Velká Británie je naopak uplatňována metoda objektivizace. Jistá forma objektivizace se vyskytuje i na Slovensku.³⁰

Odbornou literaturou je metoda objektivizace často označována jako koncepce uzavřené právní normy, jelikož každý případ se shodnými vlastnostmi je zákonem upraven stejně.³¹ Tato metoda je výhodná v tom, že na rozdíl od metody volného uvážení soudu, zde odpadá časově náročnější posuzování každého konkrétního případu zvlášť.³² Metoda objektivizace je státy, které ji do svého právního řádu zakotvily, využívána komplexně, tedy pro celou oblast výživného (Německo), nebo je užívána pouze jako kritérium rozsahu ve specifických případech či situacích (Slovensko). V žádném právním řádu však nenajdeme absolutní objektivizaci, jelikož v každém z těchto právních řádů je připuštěna jistá modifikace s ohledem na konkrétní okolnosti daného

²⁹ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012, s. 395.

³⁰ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinnoprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 206-207.

³¹ VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, roč. 9, č. 5, str. 20.

³² KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Rodina a výživné: vyživovací povinnost rodičů, dětí a dalších příbuzných*. Praha: Leges, 2011, s. 41.

případu, která slouží k vytváření určité modifikace a moderaci situací, ve kterých by stanovení rozsahu výživného jen na základě objektivizace bylo zcela nespravedlivé.³³

V rámci této kapitoly se tak podrobněji budu zabývat metodou objektivizace výživného, včetně minimalizace a maximalizace přípustného rozsahu výživného, a jejím možným zakotvením do právního řádu České republiky.

3.1. Způsoby objektivizace

Metodu objektivizace je možné provádět několika způsoby. Jedná se o způsob podílový, tabulkový, stanovující pevnou částku či kombinací všech těchto způsobů.

Podílový způsob je jedním z nejstarších způsobů objektivizace, který spočívá v rozdělení příjmu povinného subjektu na několik dílů, zpravidla dle počtu oprávněných osob. Na našem území byl tento způsob využíván v období první republiky a dodnes jej známe pod názvem tzv. Gerlichovo pravidlo³⁴, kdy na základě tohoto pravidla byl plat povinného rozdělen na několik dílů, přičemž povinnému připadly tři díly a každému oprávněnému díl jeden. V současné době dochází k využívání tohoto pravidla jako pomocného způsobu při určení výše výživného.³⁵

Dalším z možných způsobů provedení objektivizace výživného je způsob tabulkový. Tento způsob závisí na vypracování tabulek, které zohledňují určitá objektivní kritéria. Nejčastějšími kritérii jsou věk oprávněného a příjem povinného spolu s počtem jeho vyživovacích povinností. Je nutné si uvědomit, že čím větší počet kritérií bude tabulka obsahovat, tím více se stane pro neobornou veřejnost nesrozumitelnou a těžko pochopitelnou.³⁶

V tuzemsku byl prvním pokusem o zavedení objektivizace výživného pokus Ministerstva spravedlnosti v roce 2010, kdy se tyto snahy zaměřily pouze na vyživovací povinnost k dětem. V roce 2010 Ministerstvo spravedlnosti na základě podnětu vlády, v rámci tzv. „prorodinného balíčku“³⁷ z roku 2008, vydalo materiál s názvem Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti. Součástí toho materiálu je tabulka určující výši výživného, jenž má

³³ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 209.

³⁴ GERLICH, Karel. *Rozvod, rozlučka, alimony*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1934, s. 242 a násl.

³⁵ KORNEL, Martin. Kam kráčíš vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 3, s. 83.

³⁶ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 210.

³⁷ Soubor prorodinných opatření- prorodinný balíček, který v rámci řízení o úpravě vyživovací povinnosti stanovuje povinnost přijmout přesná pravidla pro rozhodování soudu o stanovení výživného na nezletilé děti, která zaručí všem dětem zabezpečení všech odůvodněných potřeb a výši výživného v závislosti na životní úrovni rodiny. Dostupný na <<http://www.bihk.cz/repository/files/ke-stazeni/CPR/texty/souhrnna-zprava-o-plneni-narodni-koncepce-podpory-rodin-s-detmi.pdf>>

doporučující charakter. Jako inspirace tomuto dokumentu posloužila právní úprava Německa a Rakouska. Cílem této tabulky je poskytnout soudům pomocný materiál pro určování výše výživného.

Pro sestavení této tabulky byly použity statistické údaje o výdajích dětí na spotřebu a o rodinných účtech mezi lety 2003 až 2008. Konečná verze zmíněné doporučující tabulky byla představena tehdejší ministryní spravedlnosti Danielou Kovářovou dne 18. května 2010, a to v následující podobě:³⁸

	Věk dítěte	Procentuální rozmezí
1.	0 - 5 let	11 - 15 %
2.	6 - 9 let	13 - 17 %
3.	10 - 14 let	15 - 19 %
4.	15 - 17 let	16 - 22 %
5.	18 a více let	19 - 25 %

Výše uvedená tabulka byla poskytnuta soudům jako orientační pomůcka, avšak konečné slovo v rámci soudního rozhodnutí stanovující výši výživného pro nezletilé dítě má vždy soudce, jehož primárním zájmem by měl být prospěch dítěte. Tabulka na základě věkového rozmezí dítěte stanovuje procentuální rozmezí výše výživného. Zároveň však umožňuje soudci přihlédnout ke skutkovým okolnostem konkrétního případu. Na jedné straně se tak bude jednat o odůvodněné potřeby oprávněného dítěte, na straně druhé o možnosti, schopnosti a majetkové poměry povinného. Konečné procentuální rozmezí výše výživného povinnému rodiči soud určí na základě zjištěných a prokázaných okolností na straně povinného rodiče, ale i na straně oprávněného dítěte. Za tyto okolnosti lze považovat nadstandartní potřeby dítěte, životní úroveň rodičů, další vyživovací povinnost na straně povinného rodiče či vlastní příjem oprávněného dítěte.³⁹

Doporučující tabulka měla být po roce svého užívání v praxi zhodnocena a mělo dojít k jejímu rutinnímu užívání⁴⁰, avšak k tomuto záměru dle názoru JUDr. Demjanové a JUDr. Šmída⁴¹ nikdy nedošlo. Tabulku vnímají jako vhodnou pomůcku pro rodiče a praktikující

³⁸ FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 27.

³⁹ FRANCOVÁ, Marie, DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 28.

⁴⁰ CIHLÁŘOVÁ, Ivana. Ministryně spravedlnosti představila návrhy na sjednocení výživného. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 5, s. 5.

⁴¹ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 210.

právníky k určení rozsahu výživného a jako pomoc rodičům v rámci mimosoudních jednání o výživném k nezletilým dětem.

Tabulková metoda jako pomůcka pro zjištění výše výživného je pravidelně využívána soudy v Německu, kde má každá ze spolkových zemí vlastní tabulku⁴², jež je pravidelně s ohledem na vývoj judikatury aktualizována. Tyto tabulky jsou založeny na nominálních hodnotách, jež určují výši výživného s ohledem na věk oprávněného dítěte a plat povinného rodiče. Další zemí využívající této metody je Rakousko, kde nalezneme nejsnazší sjednocující tabulky, které při výpočtu výše výživného vycházejí z procentuálního dílu příjmu povinného rodiče s ohledem na další okolnosti, například zdravotní stav oprávněného dítěte nebo povinného rodiče, způsob vzdělávání oprávněného dítěte či dalším vyživovacím povinnostem povinné osoby.⁴³

Posledním způsobem objektivizace výživného je způsob, který kombinuje některé výše uvedené metody. Tento způsob je uplatňován v poměrně nové právní úpravě Velké Británie, která je kombinací metody tabulkové spolu s metodou pevně stanovených částek.⁴⁴

Současná tuzemská úprava týkající se určování rozsahu výživného není ideální a v blízké budoucnosti považuji za zcela nutné zakotvení určité míry objektivizace do právního řádu České republiky.

Nejlepší cestu k vyřešení problematických situací v oblasti určování rozsahu výživného spatřuji v přijetí institutu minimální výživného, tedy v metodě stanovující minimální pevnou částku. Tento postup považuji za vhodný zakotvit pouze ve vztahu k výživnému pro nezaopatřené děti, zejména nezletilé, neboť v jejich případě je otázka výživného nejpalčivější. Tyto děti nejsou objektivně schopny samostatné obživy, a proto by jim měla být poskytnuta zvýšená ochrana a minimální výživné by mělo mít vliv i na povědomí rodičů o tom, že na své dítě musí vždy alespoň nějaké výživné platit. Přínos tohoto institutu shledávám v zajištění alespoň minimální částky výživného všem oprávněným dětem sloužící k zajištění jejich základních potřeb a potřebné minimální životní úrovně.

3.2. Stanovení minimální a maximální výše výživného

S dalším možným způsobem objektivizace, tedy stanovením pevné (fixní) částky, souvisí otázka zavedení minimální hranice výživného. Zavedení minimální výše výživného můžeme nalézt v zahraničí.

⁴² Tzv. Düsseldorfské tabulky

⁴³ NOVÁ, Hana. Vyživovací povinnost obávaná i opomíjená. *Bulletin Advokacie*, 2008, roč. 2008, č. 1-2, s. 33.

⁴⁴ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 212.

Úpravu minimálního výživného státy zavádí v případě výživného k dětem. Vycházejí přitom z premisy, že povinnost platit minimální výživné stanovené pevnou částkou by měl mít každý z povinných rodičů nevykonávající osobní péči o dítě. Zakotvení minimálního výživného a jeho úprava v právních rádech je považována za velice účinnou, jelikož při vytvoření vhodných kritérií by mělo docházet k naprostému zohlednění potřeby výživy nezletilého dítěte.⁴⁵

V České republice v roce 2010 proběhl pokus o zavedení minimálního výživného pro děti na základě iniciativy skupiny poslanců ČSSD. Jednalo se o tzv. návrh zákona o výživném⁴⁶, který měl do českého právního řádu zavést instituty minimálního a náhradního výživného (institut náhradního výživného je obsahem jedné z následujících kapitol).

Návrh stanovoval základní sazbu minimálního výživného pro děti do šesti let ve výši 1400 Kč a po dovršení věku šesti let by se částka zvýšila o 280 Kč, tedy na částku 1680 Kč. Dále návrh obsahoval další sazby minimálního výživného s ohledem na věk dítěte a příjmu rodiče, který s dítětem nežije ve společné domácnosti, takto:

Výše započitatelného příjmu v Kč	dítě do 6 let	dítě od 6 let
do 10.000	1.400	1.680
10.000 - 20.000	2.000	3.000
20.000 - 30.000	3.000	3.600
30.000 - 40.000	4.000	4.800
40.000 - 50.000	5.000	6.000
50.000 - 60.000	6.000	7.200
60.000 - 70.000	7.000	8.400
70.000 - 80.000	8.000	9.600
80.000 - 90.000	9.000	10.800
90.000 - 100.000	10.000	12.000
nad 100.000	11.000	13.200

S návrhem tohoto zákona vyjádřila vláda nesouhlas a v následném prvním čtením byl tento návrh zákona přikázán k projednání Výboru pro sociální politiku. Výbor návrh zákona doporučil ke schválení, avšak již k druhému čtení neprošel.

⁴⁵ ŠMÍD, Ondřej, DEMJANOVÁ, Radka. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 211.

⁴⁶ ČURDOVÁ, Anna a kolektiv. *Návrh na vydání zákona o výživovací povinnosti ke nezaopatřeným dětem a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o výživném)*, [online]. psp.cz, 14. května 2009 [citováno 28. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/historie_sqw?o=5&t=849&snzp=1>

Od 1. dubna 2005 institut minimálního výživného nalezneme v právní úpravě na Slovensku, konkrétně v § 62 odst. 3 zákona č. 36/2005 Z. z., o rodině a o změně a doplnění některých zákonů, který stanovuje vyživovací povinnost pro každého rodiče bez ohledu na jeho schopnosti, možnosti a majetkové poměry. Výška minimálního výživného se nepřímou odvozuje od částky životního minima na nezaopatřené dítě ve výši 30 % z její sazby. Životní minimum a jeho částky na nezaopatřené dítě jsou stanovené na Slovensku zákonem č. 601/2003 Z. z., o životním minimu.

Slovenský zákon o rodině přiznává právo na minimální výživné nezaopatřenému nezletilému dítěti a nezaopatřenému dítěti. Pavelková⁴⁷ tak dovozuje, že minimální vyživovací povinnost rodičů se vztahuje na děti nezletilé, ale i zletilé, které nejsou schopny se sami žít. Ovšem v případě zletilého dítěte přichází v úvahu možnost vyloučení aplikace tohoto ustanovení použitím ustanovením § 75 odst. 2 SZOR, které vylučuje možnost přiznání výživného pro rozpor s dobrými mravy.

Jestliže tak dojde k situaci, kdy bude existovat povinnost rodiče poskytnout svému zletilému dítěti výživné alespoň v minimální výši, a oprávněné dítě bude dosahovat lepších majetkových poměrů než povinný rodič, nevznikne tak oprávněnému dítěti právo na výživné vůči jeho rodiči.⁴⁸

Je třeba zdůraznit, že zavedení minimální výše výživného na Slovensku nemá vliv na ostatní kritéria rozsahu vyživovací povinnosti. S ohledem na nejlepší zájem dítěte má soud i nadále povinnost zkoumat schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinné osoby a odůvodněné potřeby oprávněného dítěte v každém konkrétním případě samostatně.⁴⁹

Na opačném pólu stojí objektivizace výživného co do stanovení horní hranice, kterou rozsah výživného nesmí překročit. Hlasy pro její zavedení argumentují především dobrými mravy a potřebou dítě „nerozmazlovat“ a mít možnost naučit je zdravému přístupu k hospodaření s financemi. Ve vazbě na jiné vyživovací povinnosti se však o maximální míře výživného v odborných kruzích nediskutuje.

Ve vztahu k výživnému pro děti je problematice maximální výše výživného věnována následující kapitola. Ve vztahu k ostatním vyživovacím povinnostem se domnívám, že naše právní úprava toto omezení nepřipouští (stejně tak i u výživného pro děti). Hledisko dobrých mravů je hlediskem, které musí být bráno v úvahu vždy (§ 2 odst. 3 ObčZ). Toto hledisko má však vliv pouze na přiznání či nepřiznání nároku na výživné, nikoli na určení jeho výše.

⁴⁷ PAVELKOVÁ, Bronislava. *Zákon o rodině. Komentár*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 388-399.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ LUPRICHOVÁ, Petronela. In ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 225.

4. Výživné a nadstandardní příjem

Další problematickou oblastí je otázka týkající se stanovování výše výživného v případě, kdy má povinný velmi vysoký (nadstandardní) příjem. V České republice se touto problematikou zabýval v nedávné době Ústavní soud České republiky (dále jen „ústavní soud“), kdy rozhodoval ve vztahu k vyživovací povinnosti rodičů k jejich nezletilému dítěti. Ve vztahu k jiným vyživovacím povinnostem zatím otázka určení maximální výše výživného řešena nebyla ani judikaturou, ani odbornou diskuzí.

V případě rodičů s vysoce nadstandardním příjmem tak nastává otázka, zda soud může stanovit výši výživného pouze s ohledem na výši příjmu povinného rodiče a nebrat tak v potaz další práva rodiče, zejména jako je právo rodiče na péči a výchovu svého dítěte? Nejednalo by se však v takovém případě ze strany obecných soudů o porušení práva vyplývajícího z čl. 32 odst. 4 LPS?⁵⁰

Výše zmíněnou problematikou se zabýval v jednom ze svých nálezů ústavní soud, kdy danou věc rozhodoval čtvrtý senát svým nálezem sp. zn. IV. ÚS 650/15⁵¹. V tomto konkrétním případě si Ústavní soud položil otázku, zda je v nejlepším zájmu dítěte výši výživného, včetně tvorby úspor (§ 917 ObčZ), limitovat určitou horní hranicí či nikoliv. Ústavní stížnost byla podána otcem, kterému obecné soudy vyměřili běžné výživné na jedno dítě ve výši 100.000,- Kč, z něhož částka ve výši 30.000,- Kč měla být splatná k rukám matky dítěte, a 70.000,- Kč mělo být ukládáno na spořicí účet oprávněného dítěte. Dále bylo stěžovateli vyměřeno dlužné výživné ve výši 8.000.000,- Kč. Dítě bylo svěřeno do střídavé péče obou rodičů, přičemž matce obecné soudy stanovily běžné výživné ve výši 15.000,- Kč. Stěžovatel argumentoval tím, že postupem obecných soudů došlo k zásahu do jeho základních práv a svobod, jež mu jsou zaručeny čl. 10 odst. 2, čl. 11 odst. 1, čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 LPS. Dle stěžovatele obecné soudy v rámci svého uvážení vydaly rozhodnutí, která zcela překračují smysl a účel zákonných ustanovení o výživném, čímž zasáhly do jeho majetkové sféry a především do jeho práva na soukromý a rodinný život. Stěžovatel dále poukazoval na to, že základní předpoklad pro určení výše výživného, tedy právo dítěte podílet se na životní úrovni svých rodičů, se dostává do vzájemného střetu s rodičovskou výchovnou povinností, která je součástí rodičovské odpovědnosti každého z rodičů.

Stěžovatel argumentoval i tím, že dle jeho názoru není v nejlepším zájmu dítěte těžit z vysoké úrovně rodičů, jež dosáhli vlastní pílí a přičiněním. Skutečnost, že rodič dosahuje vysoce nadprůměrných příjmu, tak nemusí nutně znamenat, že vede nákladný způsob život. Stěžovatel

⁵⁰ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

taktéž poukázal na to, že způsob a metody výchovy svých vlastních dětí jsou jeho osobním subjektivním právem.⁵²

Ústavní soud v rámci svého rozhodnutí konstatoval, že obecné soudy při stanovování výše výživného vyšly z obecných kritérií (odůvodněné potřeby a majetkové poměry oprávněného, dále pak možnosti, schopnosti a majetkové poměry povinného), avšak zdůraznil, že „*obecné soudy by neměli odhlížet od obecných racionálních a mravních hledisek, případně práv rodičů plynoucích z jejich rodičovské odpovědnosti. Jinými slovy řečeno, to, že povinný je objektivně schopen plnit oprávněnému určitou výši výživného, ještě neznamená, že by se mu jí mělo bez dalšího dostat.*“⁵³

Pojem „rodičovská odpovědnost“ je definován v ustanovení § 858 ObčZ jako „*souhrn povinností a práv rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud*“. Dle názoru Ústavního soudu je jedním z nejdůležitějších oprávnění a současně povinností rodiče ve vztahu k dítěti zajištění jeho výchovy co v nejširším slova smyslu, přičemž rodiči nelze do tohoto práva jakkoliv zasahovat. Rodič je tím, kdo rozhoduje o životní úrovni a způsobu života celé rodiny, a proto jej nelze odtrhávat od jeho práva na výchovu dítěte v rámci jím preferovaných životních hodnot.⁵⁴ Rodičovská odpovědnost je vykonávána rodiči nepřetržitě, tedy po celou dobu nesvéprávnosti jejich dítěte, a s ohledem na jeho vývojový stupeň. Rodičovská odpovědnost jako skupina práv a povinností má dlouhodobý charakter, avšak je omezena zájmem dítěte. V praxi však může být velice obtížně rozeznatelné to, co je a co není v zájmu dítěte. Největší vliv na vnímání zájmu dítěte má bezesporu myšlení společnosti a rodiny, jejímž je dítě členem.⁵⁵

Rozsah vyživovací povinnosti rodičů k dětem určujeme na základě zásady stejné životní úrovně. Jedná se o hledisko, které se uplatní přednostně před jinak obecným hlediskem odůvodněných potřeb oprávněného dítěte. Samotný pojem životní úrovně odvozujeme od potřeby a spotřeby, a to jednak individuální, tak standartní (běžné). Životní úroveň můžeme vyčlenit jako příležitost k uspokojování svých potřeb dle libosti nebo jako míru uspokojování materiálních i nemateriálních potřeb a tužeb jednotlivce či skupiny zboží a služeb. Musíme však rozlišovat možnost uspokojování svých potřeb (potencialitu) a to, zda je tato možnost skutečně realizovatelná (fakticitu). Hovoříme tak o složce majetkové (objektivní) a složce konzumní

⁵² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, body 5-7.

⁵³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, bod 27.

⁵⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, bod 29.

⁵⁵ ŠMÍD, Ondřej. Vybrané problematické otázky rodičovské odpovědnosti v NOZ. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2014, roč. 9, č. 2, s. 50.

(subjektivní).⁵⁶ Životní úroveň označujeme jako kategorii socio-ekonomickou, nikoli právní. Obsahuje například úroveň výživy, bydlení, ošacení, vzdělávání, sociální a zdravotní péči. Pro zjištění životní úrovně rodičů je zapotřebí zabývat se jejich celkovými majetkovými poměry, zahrnující v sobě nejen stránku příjmovou, ale i hodnotu a rozsah movitého či nemovitého majetku. Jelikož dítě má právo podílet se na úrovni svých rodičů, je tak zapotřebí zkoumat životní úroveň obou rodičů, nikoli pouze povinného rodiče.⁵⁷

Dle náhledu Ústavního soudu je potřeba rozlišovat mezi životní úrovní realizovatelnou a životní úrovní potencionální. Rodiče oprávněného nemohou být nuceni k tomu, aby jejich životní úroveň odpovídala přímo jejich majetkové situaci. „Podstatou shodné životní úrovně je to, aby se na všechny členy rodiny nablíželo stejně a aby jejich postavení při využívání rodinných zdrojů bylo, když ne shodné, tak alespoň obdobné. Stejná životní úroveň neznamená, že děti musí mít k dispozici kupříkladu stejné množství finančních prostředků jako rodiče.... Shodu v životní úrovni mezi rodiči a dětmi je proto třeba hledat především v samotném způsobu života, využívání kulturních, sportovních a společenských možností. Stejná životní úroveň musí dítěti umožňovat žít takovým stylem života, který by je ve srovnání s ostatními členy rodiny nevylučoval z jejího celku, nebo který by nevytvářel neodůvodněné rozdíly mezi rodiči a dětmi.“⁵⁸

V souvislosti s rodičovskou odpovědností hovoří Ústavní soud i o právu rodičů rozhodovat o výši finanční částky, s kterou má dítě v konkrétním věku samo nakládat. Právem rodičů je i to, zda se rozhodnou svému dítěti pomoci při jeho začátcích v dospělosti a darují mu určitou část jejich majetku. Obecné soudy při rozhodování o vyživovací povinnosti nemohou rodiče na výše zmíněných právech nikterak omezit. Ústavní soud rozhodl, že při zjišťování nejlepšího zájmu dítěte, musí být vztahy v úvahu jednak hodnoty materiální, tak i nemateriální, a nelze vyloučit právo povinného rodiče na výchovu jeho dítěte v souvislosti se stanovením výše výživného. V konkrétně zmíněném případě došel Ústavní soud k závěru, že obecné soudy svými rozhodnutími porušili právo stěžovatel, přiznané čl. 32 odst. 4 LPS.⁵⁹

Z výše zmíněného nálezu Ústavního soudu je tedy patrné, že obecné soudy mají povinnost při stanovování výše výživného přihlížet nejen k obecným hlediskům a shodné životní úrovni rodičů a dětí, ale musí brát v potaz i právo povinného rodiče na rodičovskou odpovědnost, jež zahrnuje právě právo na výchovu dítěte, a umožnit tak rodiči jeho výkon. Pokud by tak obecné soudy rozhodly o výši výživného, aniž by neumožnily rodiči výkon jeho práva, dopustily by se porušení čl. 36 odst. 2 LPS a zasáhly tak do jeho ústavně zaručených práv.

⁵⁶ MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kolektiv. *Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IV. § 655 - 975*. Praha: Leges, 2016, s. 1666-1667.

⁵⁷ ELISCHER, David. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 579.

⁵⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, bod 30.

⁵⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, body 32-36.

Nabízí se však otázka, zda Ústavní soud svým rozhodnutím nedaroval povinným rodičům nový způsob obrany před příliš vysokým výživným. Do budoucna by tak v některých konkrétních případech mohlo docházet k situacím, kdy obecné soudy, řídící se názorem Ústavního soudu, vyměří povinnému rodiči nepřilíš vysoké výživné, a to právě na úkor oprávněného dítěte. I nadále tak pro obecné soudy zůstává tato oblast stanovování výživného velice problematickou a výše výživného v těchto případech bude záležet na konkrétních okolnostech případu.

Možným řešením do budoucna by mohlo být zavedení ustanovení v občanském zákoníku dopadajícího právě na tyto případy, které by stanovilo maximální hranici výživného, jež může soud po řádném odůvodnění a s přihlédnutím ke všem hlediskům oprávněnému přiznat (to však nepovažuji za účelné a vhodné, viz dále). Soud by měl zejména brát ohled na výkon práva rodiče na výchovu jeho dítěte v souvislosti s jeho mravním vývojem. Rodiči by mělo být umožněno zvolit způsob výchovy svého dítěte a rozhodnout o tom, jaké životní hodnoty mu předá. Avšak i toto ustanovení by se mohlo stát velice problematickým, jelikož by mohlo vést k ochraně těch rodičů, kteří nemají na výchově svých dětí zájem a stalo by se tak pouze nástrojem pro ochranu jejich majetku. De facto by pak výše výživného závisela na konkrétním způsobu výkonu rodičovské odpovědnosti, což není žádoucí a de lege lata to odporuje i ustanovení § 859 ObčZ.

Domnívám se, že výše uvedené rozhodnutí ústavního soudu se dotklo velice zajímavé problematiky. Vzhledem k tomu, že ustanovení § 859 ObčZ stanoví, že výživné (roz. pro nezletilé dítě) není součástí rodičovské odpovědnosti, domnívám se, že úvahy ústavního soudu ve vazbě na stávající právní úpravu nejsou správné. Rodič má vůči dítěti v rámci své rodičovské odpovědnosti dostatek prostředků k tomu, aby je řádně vychoval k tomu, aby dítě úspory v dospělosti řádně využilo. Závěry ústavního soudu o tom, že vyšší výživného rodič působí na dítě v rámci své rodičovské odpovědnosti a nižší výší se je snaží „vychovat k přístupu k penězům“ tedy nepovažuji za správné. Dle mého názoru § 916 ObčZ dává soudům dostatečný prostor k tomu, aby určili, jaká výše výživného je nutná k aktuální výživě dítěte, a jaká výše má být dítěti spořena. Je pak na rodičích, aby dítě v době jeho nezletilosti řádně vychovali k tomu, aby s nasporenými prostředky řádně naložilo. Pokud by mělo být takto uspořené prostředky užito ještě v době nezletilosti dítěte, je dostatečnou pojistkou proti jejich zneužití úprava dopadající na nakládání se jměním dítěte (§ 896 a násl. ObčZ). De lege ferenda tak nepovažuji za vhodné maximální vyšší výživného jakkoli stanovovat.

5. Zálohované výživné v právním řádu České republiky

5.1. Pojem zálohované výživné

Zálohované výživné je vnímáno jako možný nástroj obrany rodičů s dětmi pro ty situace, kdy druhý z rodičů řádně neplní vyživovací povinnost, která mu byla vyměřena vykonatelným rozhodnutím soudu či na základě soudem schválené dohody rodičů. Nejčastějšími případy jsou situace, kdy je povinný rodič dlouhodobě nezaměstnaný nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.⁶⁰ V případě zálohování výživného jsou snahy o jeho zavedení vždy spojeny s výživným k nezletilým dětem. S ostatními druhy vyživovacích povinností tyto snahy spojeny nejsou. Při dalším výkladu tak bude reflektováno pouze na zálohování výživného ve vztahu k nezletilým dětem.

Považuji za důležité zmínit, že neplacení výživného je jedním z nejčastěji páchaných trestných činů u nás, kdy valná většina z nich je páchána na dětech, zejména nezletilých. V České republice v průběhu posledních šedesáti uplynulých let klesl počet uzavřených sňatků a naopak stoupl počet rozvodů⁶¹, což má za výsledek více soudních rozhodnutí stanovující vyživovací povinnost k dětem. Často tak dochází k situacím, kdy povinní rodiče svou vyživovací povinnost vůči dětem neplní, ať už z vlastní nedbalosti či z důvodu nedostatku finančních prostředků.⁶² Tímto dochází ke vzniku nechtěné životní situace, kdy se jeden z rodičů ocitá v postavení, ve kterém musí nést všechny náklady sám. Vznik této situace není v žádném případě v zájmu dítěte a může vést až k poškození jeho zdravého rozvoje.⁶³

Institut zálohovaného výživného funguje již v sedmnácti členských zemích EU (Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Lotyšsko, Lucembursko, Německo, Polsko, Rakousko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko, Španělsko a Švédsko).⁶⁴ Pro český právní řád je tento institut prozatím neznámý, a to i přes snahu některých politických stran výše zmíněný institut do českého práva zavést. Česká republika je vázána čl. 27 Úmluvy o právech dítěte OSN z roku 1989, z něhož vyplývá požadavek, aby členské státy zajistily dítěti úměrnou životní úroveň. V souladu s tímto článkem je tak nutné, aby výživné na dítě bylo placeno řádně a včas. Proto

⁶⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. apps.odok.cz, 10. prosince 2014 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=materiál_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=col_umn-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORN9RNHCF4I&tab=detail>

⁶¹ Český statistický úřad. *Sňatky a rozvody 1950-2014* [online]. Czsuo.cz, 24. června 2015 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/snatky_a_rozvody_1950_2014>

⁶² ŠMÍD, Ondřej, ŠÍNOVÁ, Renata. *Manželství*. Praha: Leges, 2014, s. 8.

⁶³ DEMJANOVÁ, Radka. Institut náhradního výživného. In VIČAROVÁ, HEFNEROVÁ, Hana, MADLEŇÁKOVÁ, Lucía (eds.) *Kontroverzní názory v právu. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2015*. Praha: Leges, 2015, s. 211.

⁶⁴ SCHÜTZE, R. *European treaties and legislation*. CUP: Cambridge (UK), 2015, s. 346.

v případech, kdy výživné takto placeno není, dochází ke vzniku povinnosti státu, aby se o takové dítě postaralo.⁶⁵

V těchto situacích můžeme hovořit o dvou typech výživného poskytovaného státem. Prvním typem je výživné zálohované, spočívající v převzetí pohledávky (dluhu povinného rodiče) státem. Stát se poté stává namísto dítěte věřitelem povinného rodiče a následně po něm pohledávku na výživném vymáhá. Druhým typem je výživné náhradní, které za povinného rodiče nahradí stát nebo jej za něj doplní do zákonem stanoveného minima.

Prvotní zmínka o myšlence zálohování výživného státem se na našem území objevila v zákoně č. 57/1948 Sb., o zálohování výživného státem dětem. Právě tento zákon položil základ pro dnešní užívání pojmu zálohování. O zálohách na výživné rozhodovaly okresní národní výbory prostřednictvím okresní péče o mládež, a to na žádost oprávněných osob. Ze státu se zaplacením těchto záloh stával věřitel a následně je vymáhal po povinných osobách. Zmíněný zákon obsahoval velké množství nedostatků a byl přijat pouze jako dočasné řešení do doby, než začnou platit nové předpisy soukromého práva. Největším nedostatkem byla absence maximální výše záloh na výživné, která vedla k poskytování záloh v příliš vysoké částce.⁶⁶ Zákon o zálohování výživného dětem byl zrušen zákonem č. 69/1952 Sb., o sociálně právní ochraně mládeže.

Zákon o sociálně právní ochraně mládeže výslovně neobsahoval pojem zálohování výživného státem, ale upravoval institut typově shodný. Na základě tohoto zákona byl poskytován státní dětský příspěvek, který sloužil k úhradě osobních potřeb dětí. Příspěvek byl poskytován dětem do jejich šestnácti let, v ojedinělých případech do věku dvaceti pěti let, a to za situace, kdy povinná osoba řádně neplnila vyživovací povinnost. Stejně jako za účinnosti předešlého zákona o zálohování výživného dětem státem se ze státu stával věřitel, který následně svůj nárok uplatňoval proti povinné osobě s možností sankce ve výši deseti procentní přírážky.⁶⁷

Dne 1. dubna 1964 nabyl účinnosti ZOR, který nahradil také doposud platný zákon o sociálně právní ochraně mládeže. Zákon o rodině přejmenoval dřívější státní dětský příspěvek na příspěvek na výživu. Tento příspěvek byl poskytován nejen dětem, kterým nebylo výživné plněno, ale i dětem, kterým plněno bylo, popřípadě dětem, kterým nebyl určen. Současně se zákonem o rodině platilo i vládní nařízení č. 59/1964 Sb., o úkolech národních výborů při péči o děti, avšak později bylo zrušeno zákonem č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení. Tento zákon

⁶⁵ FRANTIŠKOVÁ, Zuzana. Pátý pokus zavedení zálohovaného výživného. *Rekodifikace a praxe*, 2016, roč. 3, č. 6, s. 17.

⁶⁶ STEHLÍK, Ondřej. Zálohování výživného státem. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, roč. 20, s. 159.

⁶⁷ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. apps.odok.cz, 10. prosince 2014 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=materiál_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=col_umn-1&p_p_col_count=3&materiál_WAR_odokkpl_pid=KORN9RNHCF4L&tab=detail>

přiznával právo na příspěvek na výživu do dvacátého šestého roku dítěte, avšak zákon o rodině přiznával toto právo dítěti jen do jeho dvaceti pěti let. K odstranění zmíněného rozporu došlo až s účinností novely zákona o rodině z roku 1982.

K výrazné změně došlo vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČSR v sociálním zabezpečení, která zavedla podmínku, že nárok na příspěvek na výživu má pouze dítě, jemuž povinná osoba výživné neplatí. Zákony č. 463/1991 Sb., o životním minimu, a zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, znamenaly další významnou změnu. Díky těmto zákonům došlo k přeměně zálohovaného výživného v příspěvek na výživu, jež byl zařazen do systému dávek sociální potřebnosti. Nárok na tento příspěvek mělo nezaopatřené dítě, kterému povinná osoba neplatila výživní vyměřené soudem, a to ve výši rozdílu mezi příjmem dítěte a jeho životním minimem. Díky zákonu č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, institut zálohovaného výživného zcela vymizel.⁶⁸

U žádné z porevolučních úprav tak již nelze hovořit o zálohování výživného, neboť výše stanoveného výživného se stává v konkrétním případě vlastně zcela irelevantní – stát nezajišťuje dítěti příjem jemu stanoveného výživného, ale pouze velmi nízko stanovené sociální dávky.⁶⁹

V nedávné minulosti v České republice došlo již k pěti pokusům o zavedení tohoto typu výživného. V prvních čtyřech návrzích byl použit termín náhradní výživné, avšak celý systém měl fungovat na principu zálohovém. Nejaktuálnější, tedy pátý, věcný záměr z konce roku 2014 používá již termín zálohované výživné, který odpovídá předchozím obsahovým úmyslům předkladatelů o jeho zavedení.⁷⁰

Institut zálohovaného výživného měl v našem právním řádu vždy silnou historickou tradici, avšak s ohledem na předchozí vývoj lze říci, že postupným vývojem společnosti docházelo k oslabování jeho funkce, a to až do situace, kdy vymizel úplně.

V letech 2001 - 2009 došlo hned ke čtyřem pokusům o znovuzavedení tohoto institutu do našeho právního řádu, avšak žádnému z nich se tento záměr nepovedl. Všechny tyto návrhy měly několik společných znaků, zejména užívání termínu náhradní výživné. Dalšími společnými znaky byli určité předpoklady, jež musely být pro poskytnutí náhradního výživného splněny. Podle návrhů mělo nárok to oprávněné dítě, jemuž povinný rodič vyměřené výživné řádně nehradil, ačkoliv k tomu byl povinný. Muselo se jednat o nezaopatřené dítě, jež má pobyt na území České

⁶⁸ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. apps.odok.cz, 10. prosince 2014 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=col_umn-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORN9RNHCF4L&tab=detail>

⁶⁹ STEHLÍK, Ondřej. Zálohování výživného státem. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, roč. 20, s. 159.

⁷⁰ HAVELKOVÁ, Barbara, CIDLINSKÁ, Kateřina. Genderové aspekty neúspěchu českých návrhů zákonů upravujících náhradní výživné na dítě. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2010, roč. 11, č. 1, s. 61.

republiky. Návrhy shodně obsahovaly i podmínku vrácení poskytnutého náhradního výživné, a to pro případ uhrazení povinnou osobou. Jednotlivé návrhy se od sebe v mnohých věcech nelišily, avšak novější návrh byl vždy propracovanější s ohledem na vývoj ve společnosti.⁷¹

Typickým příkladem zálohování výživného státem byl návrh z roku 2001, jelikož stát se uhrazením záloh na výživném dostával do pozice věřitele a následný nárok poté sám vymáhal po povinném. Zmíněný návrh nestanovoval hranici pro maximální výši záloh na výživném. Tento návrh byl ojedinělý tím, že nikterak nezkoumal rozhodný příjem rodiny pečující o oprávněné dítě.⁷²

V letech 2005 a 2007 došlo k projednání dalších návrhů, které lze označit za téměř nerozdílné. Na rozdíl od návrhu z roku 2001 stanovují tyto návrhy maximální výši poskytnutých záloh na výživném. Jinou cestou však šel návrh z roku 2009, který úpravu týkající se zálohování výživného státem zařadil do návrhu zákona o vyživovací povinnosti k nezaopatřeným dětem a o změně některých souvisejících zákonů (zákona o výživném). Tento návrh se snažil o zavedení institutu minimálního výživného, které činilo pro dítě do šesti let věku částku 1400,- Kč a pro dítě od šesti let věku částku 1680,- Kč. Pro náhradní výživné stanovoval pevnou částku a plně upustil od vymáhání vyplaceného náhradního výživného po povinném. Stanovoval však povinnost oprávněného vrátit poskytnuté plnění, jestliže mu povinná osoba výživné dodatečně uhradila. Důvodem rezignace na vymáhání poskytnutého náhradní výživného byly především zkušenosti slovenské právní úpravy. V praxi se ukázalo, že skutečné vymožené finanční částky nedosahují samotným nákladům, které byly vynaloženy k jejich získání. Ani tento návrh však nebyl úspěšný, neboť obsahoval mnoho nedostatků.⁷³

Posledním, tedy pátým, pokusem o znovuzavedení zálohovaného výživného je věcný záměr zákona o zálohovaném výživném z konce roku 2014, který předložilo Ministerstvo práce a sociálních věcí (viz dále).

5.2. Právní úprava zálohovaného výživného v zemích EU

Institut zálohovaného výživného lze najít v právní úpravě většiny členských států Evropské unie (Belgie, Bulharsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Lotyšsko, Lucembursko, Německo, Polsko, Rakousko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko, Španělsko a

⁷¹ STEHLÍK, Ondřej. Zálohování výživného státem. *Právní rozhledy*, 2013, č. 5, roč. 20, s. 159.

⁷² HAVELKOVÁ, Barbara, CIDLINSKÁ, Kateřina. Genderové aspekty neúspěchu českých návrhů zákonů upravujících náhradní výživné na dítě. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2010, roč. 11, č. 1, s. 62.

⁷³ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. apps.odok.cz, 10. prosince 2014 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=col_umn-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORN9RNHCF4L&tab=detail>

Švédsko). V těchto členských státech je vyplácení zálohovaného výživného omezeno do určité částky, jejíž hranice je zakotvena v právních předpisech jednotlivých států.

Tyto státy spojují přiznání nároku na zálohované výživné se splněním několika základních podmínek. O zálohované výživné lze požádat pouze na základě platného rozhodnutí soudu a oprávněná osoba musí splňovat podmínku trvalého pobytu v daném státě nebo se na jeho území alespoň zdržovat.

Některé státy mají vedle výše zmíněných základních podmínek zakotveny i další, zvláštní podmínky. Například v Rakousku a Švédsku je nárok podmíněn tím, že dítě nežije ve společné domácnosti s osobou povinnou k placení výživného. Naopak v některých státech, jako je Německo, Rakousko a Švýcarsko, je vypuštěna podmínka zahájení exekučního řízení. Státy jako Dánsko, Francie, Německo a Švédskou nezkoumají majetkové poměry oprávněné osoby. Naproti tomu ve státech, jako je například Belgie, Maďarsko či Polsko, je zjištění životních poměrů oprávněné osoby nedílnou součástí pro přiznání nároku na státem zálohovaného výživného.⁷⁴

Jak je zřejmé z výše uvedeného, je přístup jednotlivých států odlišný a pravidla pro zálohování výživného se stát od státu liší.

Havelková s Cidlinskou⁷⁵ označují jako jeden z nejlépe fungujících systémů týkající se poskytování záloh na výživné systém rakouský. V Rakousku jsou zálohy na výživné poskytovány na základě principu návratnosti, kdy se stát ocitá v postavení věřitele, který jím poskytnuté plnění po osobě povinné následně vymáhá. Tento systém funguje v Rakousku již od roku 1976. Na tomto systému byly vystaveny české návrhy z let 2001, 2005 a 2007.

Jinou podobu má systém fungující na Slovensku. Institut náhradního výživného je zakotven v ustanovení § 80 SZOR, který stanovuje Úřadům práce, sociálních věcí a rodiny možnost poskytnout náhradní výživné na zabezpečení výživy oprávněného, a to na základě zákona č. 201/2008 Z. z., o náhradním výživném. Náhradní výživné je poskytováno jako sociální dávka hrazená ze státního rozpočtu. Lze jej poskytnout na základě pravomocného rozhodnutí soudu či schválení dohody, přičemž zákon stanovuje jeho maximální možnou částku ve výši 1,2 násobku částky životního minima pro nezaopatřené dítě (max. 108,50 €)⁷⁶.

Pokud dojde k situaci, kdy osoba povinná plní vyživovací povinnost pouze částečně, tak se náhradní výživné poskytne ve výši rozdílu mezi výší výživného určeného soudem a výškou

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ HAVELKOVÁ, Barbara, CIDLINSKÁ, Kateřina. Genderové aspekty neúspěchu českých návrhů zákonů upravujících náhradní výživné na dítě. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2010, roč. 11, č. 1, s. 61.

⁷⁶ výše životního minima pro nezaopatřené dítě je dnes na Slovensku 90,42 € měsíčně [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-media/aktuality/zivotne-minimum-zostava-nezmenene.html>

zaplaceného výživného.⁷⁷ Příslušnými orgány ve věcech náhradního výživného jsou úřady práce, sociálních věcí a rodiny dle místa trvalého pobytu oprávněné osoby. Každých šest měsíců dochází k vyhodnocování trvání nároku na náhradní výživné. Náhradní výživné se vyplácí měsíčně pozadu, nejdříve od prvního dne v měsíci, ve kterém byla podána žádost, a lze jej přiznat i zpětně za období tří měsíců, které předcházely měsíci, ve kterém byla podána žádost. Náhradní výživné na Slovensku se nevyplácí do ciziny.⁷⁸

Jako nejpropracovanější systém lze označovat systém fungující ve Švédsku, jenž kombinuje poskytování záloh na výživné a jeho následné vymáhání po povinné osobě spolu s poskytováním výživného pro všechny děti, které žijí pouze s jedním rodičem.⁷⁹

5.3. Poslední pokus o zavedení zálohovaného výživného v ČR a úvahy de lege ferenda

Ministerstvo práce a sociálních věcí dne 10. prosince 2014 předložilo vládě České republiky věcný záměr zákona o zálohovaném výživném. Tento věcný záměr byl předložen v souladu s uzavřenou koaliční smlouvou a na základě schváleného Plánu legislativních prací vlády za zbývající část roku 2014. Cílem návrhu bylo pomoci v těch situacích, kdy se oprávněným dětem nedaří vymocit soudem stanovené výživné, a to ani jedním ze dvou možných způsobů, tedy exekucí nebo soudním výkonem rozhodnutí.⁸⁰

Tento návrh nastínil pět možných variant. Každá z těchto variant obsahovala jiné řešení, které by zcela odlišně upravovalo problematický stav a vyžadovalo naprosto rozdílnou finanční investici. Součástí jednotlivých variant bylo i zamyšlení se nad možnými přínosy, ale i nechtěnými negativy. Avšak ani jedno z možných řešení nebylo vyhodnoceno jako ideální a v pořadí pátý pokus o zavedení zálohovaného výživného do právního řádu České republiky se stal neúspěšným.

Varianta nula počítala s ponecháním současného stavu, kdy osamocení rodiče mohou zažádat o sociální dávku na základě zákona č. 37/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Tato dávka má řešit obtížné situace některých občanů, jež se nacházejí ve složitých životních poměrech z důvodu nedostatku peněžních příjmů. Zmíněná varianta by tak pouze znamenala zhodnocení současné právní úpravy a následné menší změny v oblastech jevících se jako

⁷⁷ SEEMANOVÁ, Jana. *Náhradní výživné a další příklady legislativních opatření podporující sólo rodiče jinde v Evropě* [online]. saminadeti.cz, 13. ledna 2014 [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.saminadeti.cz/soubory/dokumenty/jseemanova_legislativni%20opatreni%202014.pdf>

⁷⁸ PAVELKOVÁ, Bronislava. *Zákon o rodině. Komentár*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 494.

⁷⁹ HAVELKOVÁ, Barbara, CIDLINSKÁ, Kateřina. Genderové aspekty neúspěchu českých návrhů zákonů upravujících náhradní výživné na dítě. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2010, roč. 11, č. 1, s. 61.

⁸⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. apps.odok.cz, 10. prosince 2014 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=col_umn-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORN9RNHCF4L&tab=detail>

problematické. Za výhodu této varianty předkladatelé považovali velice nízkou finanční investici na administrativní práce.

Varianta první hovořila o potřebné revizi současné právní úpravy samotného výživného, zejména v oblasti týkající se jeho vymožení, spolu se zkvalitněním fungování justičních orgánů v této oblasti. Hlavní důraz by dle této varianty měl být kladen na efektivnější způsoby vymáhání výživného soukromoprávní cestou, tedy posílení pravomocí v případě exekuce a soudního výkonu rozhodnutí, a dále posílení spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí. Na rozdíl od předchozí varianty by tak došlo k výrazným změnám, které by mohly vést k vyřešení této problematické oblasti. Ani tato varianta by neznamenal vysokou finanční investici.

Druhá varianta přišla s řešením spočívajícím v přijetí zákona o zálohovaném výživném spolu s následným regresním nárokem státu vůči povinné osobě. Zamýšlený zákon by vymezoval předem stanovené podmínky, za kterých by stát zálohované výživné poskytoval. Stát by se poskytnutím zálohovaného výživného dostal do pozice věřitele a následně by takto vzniklý nárok vymáhal po povinné osobě. Oproti předchozím variantám by toto řešení znamenalo vysokou finanční investici, zejména v oblasti následného vymáhání ze strany státu proti povinnému.

Rovněž třetí varianta přišla s řešením spočívajícím v přijetí zákona o zálohovaném výživném, avšak jako nepojistné dávky bez následného regresu ze strany státu. Zálohované výživné by na základě této varianty bylo poskytováno jako sociální dávka a stát by po povinné osobě nevymáhal jím poskytnuté výživné, ale povinnost vymáhat výživné by nadále byla věcí soukromoprávní. Na rozdíl od předchozí varianty by v případě tohoto řešení odpadly značné finanční náklady spojené s vymáháním výživného ze strany státu.

Poslední varianta předložila řešení spočívající v rozšíření dosavadní působnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí v rámci uplatnění nároku na výživné a při jeho následném vymáhání. V současné době tyto orgány plní především funkci poradní, avšak přijetím této varianty by získaly zásadní pravomoc, spočívající v možnosti podat návrh soudu na stanovení výživného, jeho zvýšení či výkon rozhodnutí, a to svým jménem nebo jménem dítěte.

Ministerstvo práce a sociálních věcí došlo k závěru, že za nejlepší řešení považuje variantu druhou, přičemž současně upozornilo na možnost finančních ztrát, jelikož tento systém nikterak nezaručuje návratnost financí poskytnutých ze státního rozpočtu. Na základě tohoto řešení by tak docházelo k vyplácení zálohovaného výživného ve výši 2,4 či 2,7 násobku životního minima s ohledem na příjmy oprávněné osoby.⁸¹ Součástí samotného návrhu byly i studie některých organizací pracujících s cílovou skupinou tohoto věcného záměru, například společnosti Aperio - společnost pro zdravé rodičovství či obecně prospěšné společnosti Na počátku.

⁸¹ Tamtéž.

S výše zmíněným výběrem Ministerstva práce a sociálních věcí však nemohu souhlasit. Dle mého názoru by stát neměl za rodiče, potažmo další příbuzné dítěte, přebírat vyživovací povinnosti, jelikož by tak zasahoval do soukromoprávní sféry. Lze se plně ztotožnit s Grygarem⁸², který uvádí, že alimentární povinnost má plně fungovat bez ingerence státní moci a zákonem stanovená pravidla mají být odrazem pravidel, která společnost v rámci rodinného soužití aplikuje automaticky a přirozeně, bez hlubších úvah. Je otázkou, zda jakékoli přijetí úpravy zálohování výživného státem nezvýhodňuje děti rodičů, z nichž některý z nich neplní vyživovací povinnost oproti dětem, kdy oba rodiče vyživovací povinnost plní, ale jejich příjmy jsou významně nízké. Mohlo by docházet k paradoxním situacím, kdy děti, jejichž rodiče spolu nežijí a jeden z nich neplní vyživovací povinnost k dítěti, budou od státu dostávat formou zálohování výživného vyšší plnění, než děti z úplných rodin, jejichž rodiče mají nízké příjmy. K takovým závěrům by právní úprava vést neměla.

Myslím si, že v některých případech by poskytnutí zálohovaného výživného ze strany státu nevedlo pouze ku prospěchu oprávněných, naopak by mohlo vést i ku prospěchu povinných, zejména k podpoře jejich nezodpovědnosti a nezájmu vůči oprávněným dětem.

Za další negativum této varianty považuji její financování. Na místě je otázka, zda vůbec existuje prostředek, který by zaručoval regresivní úhradu od povinných. Řešením by mohla být možná hrozící sankce vůči povinnému za převzetí jeho závazku státem, například penále ve výši 10 % z dlužné částky⁸³, jak tomu bylo v zákoně č. 69/1952 Sb., o sociálně právní ochraně mládeže (§ 14 odst. 2).

Zastávám názor, že by stát neměl prostřednictvím státních prostředků zasahovat do soukromoprávní roviny, jelikož již ve veřejnoprávní rovině pomáhá svým občanům formou sociálních dávek.

Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že stát má povinnost dbát o veřejný zájem, do něhož péče o nezaopatřené dítě jistě patří. Za daleko rozumnější řešení tak proto považuji variantu první, tedy revizi současné právní úpravy.

De lege ferenda by se tedy zákonodárce měl dle mého názoru ubírat formou novelizací současných předpisů zejména veřejného práva jako je OSŘ (zjišťování majetkových poměrů rodičů a ostatních příbuzných), EŘ (možnost efektivního postihu majetku povinného rodiče a

⁸² GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník § 794 – 975. Velký komentář*. Svazek IV, 2. díl. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1637.

⁸³ DEMJANOVÁ, Radka. Institut náhradního výživného. In VIČAROVÁ, HEFNEROVÁ, Hana, MADLEŇÁKOVÁ, Lucia (eds.) *Kontroverzní názory v právu. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2015*. Praha: Leges, 2015, s. 216.

zefektivnění jednotlivých způsobů provádění exekuce ⁸⁴), IZ nebo TZ tak, aby bylo vymáhání výživného, a to nejen toho pro nezletilé dítě, co možná nejvíce efektivní. Jako výhodu pro stát pak spatřuji již výše zmíněnou menší finanční náročnost pro státní rozpočet.

S ohledem na výše uvedené lze tedy říci, že současná situace v České republice týkající se výživného a jeho vymáhání není ideální, a je tak proto žádoucí, aby byla v blízké budoucnosti vyřešena nicméně zákonná úprava zálohování výživného státem v podobě, kdy za povinného rodiče výživné uhradí stát (bez ohledu na fakt, zda částku pak po rodiči nevymáhá nebo se stane věřitelem namísto oprávněného), nelze považovat za přínosnou. Situace dlužných výživných má stát zabezpečit prostřednictvím efektivního výkonu rozhodnutí popř. zákonnými podmínkami pro to, aby výživné uhradili příbuzní dítěte (jeho rodina), kdy však tuto úpravu právní řád obsahuje (srov. § 910 a násl. ObčZ). V současné době stát řeší špatnou životní (a finanční) situaci dítěte řadou jiných instrumentů v rámci práva sociálního zabezpečení formou sociálních a jiných dávek, kdy právě u těchto je třeba zjistit, zda jsou efektivní a pak je případně zrevidovat.

⁸⁴ zde lze považovat za přínosnou novelizaci EŘ provedenou zákonem č. 396/2012 Sb., kterou byla zavedena možnost provedení exekuce v případě dlužného výživného k nezletilým dětem pozastavením řídičského oprávnění (§ 71a EŘ)

6. Právo na úroky z prodlení z dlužného výživného

Úrok z prodlení, upravený v ustanovení § 1970 ObčZ, vnímáme jako jeden ze zákonných sankčně - motivačních mechanismů sloužící k včasnému plnění platebních závazků. Cíl tohoto institutu spatřujeme v preventivním působení na dlužníka k včasnému zaplacení dlužné částky.

Jedná se o sankci vznikající ze zákona, aniž by bylo nutné zvláštní smluvní ujednání. Současně tento mechanismus označujeme jako kompenzační, jelikož pro věřitele představuje náhradu za opožděnou platbu, tedy cenu peněz, kterou mohl věřitel využít, jestliže by k prodlení dlužníka nedošlo. Zmíněné mechanismy jsou na sobě zcela nezávislé, avšak v úrocích z prodlení se kumulují.⁸⁵ Úroky z prodlení mají ve vztahu k jistině akcesorické postavení a pro případ postoupení pohledávky dochází k přechodu s ní přímo ze zákona. Na základě § 513 ObčZ jsou úroky z prodlení příslušenstvím pohledávky.

V řízení o určení výživného dle již dnes neplatného zákona o rodině převažoval v rozhodovací činnosti soudů názor, že oprávněnému nelze společně s dlužným či běžným výživným přiznat i úroky z prodlení.⁸⁶ Typickým příkladem zmíněného postupu soudů byl i jeden z rozsudků⁸⁷ Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci. Soud v tomto rozsudku označil vyživovací povinnost mezi rodičem a dítětem jako právní vztah, jehož kompletní úprava je obsažena v zákoně o rodině, a proto došel k závěru, že na tento právní vztah nelze aplikovat ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění tehdejších předpisů, upravující závazkové vztahy.

Proti výše uvedenému rozsudku byla podána stížnost k Ústavnímu soudu, v níž stěžovatelka namítala porušení svého práva na soudní ochranu zakotvenou v čl. 36 odst. 1 LPS. Ústavní soud stížnost odmítl⁸⁸ jako neopodstatněnou a argumentoval tím, že i když je vyživovací povinnost vztah majetkové povahy, a lze na něj aplikovat obecná ustanovení občanského zákoníku o závazcích, tak je nutné přihlížet k jeho specifickému charakteru spočívající v bezprostřední vázanosti na vztah osobní. Ústavní soud zaujal názor, že vázanost vyživovací povinnosti na vztah osobní, je důvodem trestněprávní sankce spočívající v prodlení s úhradou výživného, a z tohoto důvodu tak nelze použít občanskoprávní úpravu úroků z prodlení.

⁸⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1050.

⁸⁶ FETTER, Richard. *Novela občanského zákoníku přináší právo na úroky z prodlení z dlužného výživného*. [online]. epravo.cz, 27. prosince 2016 [cit. 8. února 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-obcanskeho-zakoniku-prinasi-pravo-na-uroky-z-prodleni-z-dluzneho-vyživneho-104511.html>>

⁸⁷ viz rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 22. března 2005, sp. zn. 12 Co 742/2004

⁸⁸ viz usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. června 2006, sp. zn. I. ÚS 399/2005

Stejně tak zachovával tento přístup k nároku na úroky z prodlení i Nejvyšší soud, který judikoval, že „*typickým příkladem, při němž z povahy věci též nevzniká nárok na příslušenství pohledávky v důsledku prodlení, je určení výživného na nezletilé dítě.*“⁸⁹

Avšak existovaly i soudy, které se přikláněly k opačnému názoru, a stavěly se proti přístupu samotného Ústavního a Nejvyššího soudu. Jedním z nich byl například Krajský soud v Praze, který ve svém rozsudku⁹⁰ uvedl: „*Za situace, že již bylo o výživném pravomocně a vykonatelně rozhodnuto, má za to, že by měly být oprávněnému přiznány i úroky z prodlení.*“ Dle Krajského soudu by se oprávněný těchto nároků měl domáhat až následně samostatnou žalobou.

S ohledem na uvedenou judikaturu soudů lze tedy říci, že před účinností ObčZ platil názor, že oprávněný nemá právo na úroky z prodlení z dlužného výživného, jelikož vyživovací povinnost má povahu majetkového práva s vazbou na povahu osobní, a jako postih za prodlení s jeho úhradou je ukládána trestněprávní sankce dle § 196 TZ, kdy tento názor byl postupně judikaturou soudů překonáván.

Po 1. lednu 2014, tedy po nabytí účinnosti ObčZ, je nadále vyživovací povinnost a právo na výživné majetkovým právem s vazbou na povahu osobní⁹¹. Tato povinnost a právo vzniká ze zákona a nelze jej smluvně převést na jinou osobu. K zániku dochází smrtí oprávněného nebo povinného, popřípadě osvojením na základě § 833 odst. 1 ObčZ. Dochází tak k zachování specifické povahy rodinně právního institutu.⁹² Bylo tedy otázkou, zda lze v intencích nové právní úpravy rodinného práva, nárokovat i úroky z prodlení. Odborná veřejnost se přiklonila k názoru, že pokud je výživné plněno v penězích, pak lze úroky z prodlení po dlužníku požadovat.⁹³ S tímto názorem se ztotožňuji.

V roce 2012 započalo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu České republiky vypracovávat návrh stanoviska k zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti. Cílem stanoviska bylo vyhodnotit předložená rozhodnutí soudů, zajmout určitý názor a zajistit jednotné rozhodování soudů ve věcech vyživovací povinnosti, jelikož soudy při zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti nepostupovaly stejně.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2006, sp. zn. 28 Cdo 2782/2005

⁹⁰ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 19. května 2011, sp. zn. 28 Co 167/2011

⁹¹ viz úvod této práce

⁹² FETTER, Richard W. *Novela občanského zákoníku přináší právo na úroky z prodlení z dlužného výživného.* [online]. epravo.cz, 27. prosince 2016 [cit. 8. února 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-obcanskeho-zakoniku-prinasi-pravo-na-uroky-z-prodleni-z-dluzneho-vyživneho-104511.html>>

⁹³ viz KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1049 nebo GRYGAR, Jiří. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník § 794 – 975. Velký komentář.* Svazek IV, 2. díl. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1645.

Jednou ze sporných oblastí byla otázka, zda má oprávněný právo na úroky z prodlení z dlužného výživného. Stanovisko⁹⁴ pracovalo s dvěma možnými variantami. Varianta A zaujímala doposud převažující názor, že „*rozhoduje-li soud po 1. lednu 2014 o dlužném výživném pro děti, nelze oprávněnému společně s dlužným výživným přiznat i zákonné úroky z prodlení.*“ Vyživovací povinnost a právo na výživné tak i po 1. lednu 2014 zůstávají majetkovým právem, které zároveň neztrácí svou osobní povahu. Nadále si tak zachovávají specifika rodinněprávního institutu. Naproti tomu varianta B obsahovala zcela opačný názor, tedy „*rozhoduje-li soud po 1. lednu 2014 o dlužném výživném pro děti, lze oprávněnému společně s dlužným výživným přiznat i zákonné úroky z prodlení.*“ Pro tento závěr stanovisko uvádí, že vyživovací povinnost a právo na výživné se systematicky zařazuje mezi závazky zaopatřovací, vedle závazku důchodového (§ 2701 ObčZ.) či výměnku (§ 2707 ObčZ.). Oprávněnému vzniká nárok na zaplacení úroků z prodlení z výživného dnem následujícím po dni, kdy byl dlužník povinen výživné plnit na základě rozhodnutí soudu.

Dne 19. října 2016 vydalo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu České republiky sjednocující stanovisko, které obsahovala zmíněnou variantu A, a posvětilo tak postup soudů z doby, kdy ObčZ ještě nebyl účinný a vymezilo se proti názoru teorie publikované v odborné literatuře⁹⁵. Na základě tohoto stanoviska tak platí, že oprávněný nemá právo na zákonné úroky z prodlení s placením výživného.

Dle mého názoru závěr Nejvyššího soudu týkající se úročení výživného není správný, jelikož povinný se nezaplacením výživného řádně a včas dostává do prodlení stejně jako u každého jiného závazkového institutu. Vyživovací povinnost i právo na výživné jsou v ObčZ systematicky zařazeny mezi zaopatřovací závazky, a proto o nich můžeme hovořit jako o soukromoprávním závazku. Z tohoto důvodu tak považuji použití ustanovení § 1970 ObčZ za zcela důvodné. Za správnou variantu tedy považuji variantu A.

Celou situaci ovšem mění novela ObčZ, provedené zákonem č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony. Tato novela s účinností od 28. února 2017 doplňuje do ObčZ nové ustanovení § 921 odst. 2, které zní: „*Po osobě výživnou povinné, která je v prodlení s placením výživného, může osoba oprávněná požadovat zaplacení úroku z prodlení.*“

Tato novela zavádí názor zastávaný teorií a odmítá názory Nejvyššího soudu publikované ve výše zmíněném stanovisku. S provedenou změnou se plně ztotožňuji.

⁹⁴ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpin 204/2012

⁹⁵ viz KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHÁLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1049 nebo GRYGAR, Jirí. in MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník § 794 – 975. Velký komentář.* Svazek IV, 2. díl. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1645.

De lege ferenda je však otázkou, jak se s tímto ustanovením praxe vypořádá.⁹⁶ Domnívám se, že úroky z prodlení by měli být požadovány až v případě, kdy je tu napevno stanovená výše výživného (rozsah) a doba splatnosti. Pokud tedy bude rozhodováno o zvýšení výživného pro dítě za dobu minulou (u jiného druhu výživného za dobu minulou soud výživné nemůže přiznat) nebo o dlužném výživném za dobu trvání soudního řízení, neměl by soud úroky z prodlení přiznat, neboť nebylo postaveno na jisto, v jaké výši má povinný výživné plnit. Výjimkou by byla ale situace, kdy by soud rozhodoval o dlužném výživném za situace, kdy tady existovalo předchozí soudní rozhodnutí či dohoda a i přesto povinný výživné oprávněnému nehradil. V tomto druhém případě by byla postavena najisto jak otázka výše, tak splatnosti výživného.

⁹⁶ důvodová zpráva k zákonu č. 460/2016 Sb. bohužel nic bližšího neobsahuje

7. Závěr

V této práci jsem se zabývala nejaktuálnější problematikou týkající se vyživovací povinnosti. Témata, která jsou obsahem mé diplomové práce, považuji za velice problematické a jejich následné vyřešení za nutné. I přes některé snahy odborníků o zavedení určitých institutů (minimální výživné, náhradní výživné) do právního řádu České republiky, tak prozatím nedošlo ke zlepšení situace týkající se výživného u nás. V praxi tato absence právní úpravy způsobuje značné problémy, zejména dochází k vytváření těžkých životních situací pro oprávněné děti.

V první kapitole své práce jsem se zaměřila na tzv. „objektivizaci“ výživného. V této kapitole jsem nejprve vymezila rozsah vyživovací povinnosti a kritéria pro jeho určení. Poté jsem se věnovala samotné metodě objektivizace a jejími způsoby provedení. Značná pozornost byla věnována minimalizaci a maximalizaci přípustného rozsahu výživného (k otázce maximalizace se pak vracím v následující kapitole). Cílem této kapitoly bylo zodpovědět otázku, zda je objektivizace výživného vhodná či nikoli, a to s ohledem na jakoukoli míru objektivizace určení rozsahu, včetně minimalizace a maximalizace přípustného rozsahu výživného. Současnou situaci týkající se určování rozsahu výživné nepovažuji za ideální a považuji za zcela nutné zakotvení určité míry objektivizace do právního řádu České republiky. Jako nejlepší řešení se mi jeví přijetí institutu minimálního výživného, jehož přijetí dle mého názoru povede k zajištění alespoň minimální částky výživného oprávněným dětem. Tento postup považuji za vhodný zakotvit pouze ve vztahu k výživnému pro nezaopatřené děti, zejména nezletilé, neboť v jejich případě je otázka výživného nejpalčivější. Tyto děti nejsou objektivně schopny samostatné obživy, a proto by jim měla být poskytnuta zvýšená ochrana a minimální výživné by mělo mít vliv i na povědomí rodičů o tom, že na své dítě musí vždy alespoň nějaké výživné platit. Objektivizace výživného co do stanovení horní hranice však za vhodnou nepovažuji.

Obsahem druhé kapitoly byla otázka týkající se stanovení výše výživného pro osoby s nadstandardními příjmy. V této kapitole jsem se podrobněji věnovala nedávno Ústavním soudem řešené otázce spojené úzce s tímto tématem, kdy byla řešena situace rodiče s nadstandardním příjmem při určování výživného k jeho nezletilému dítěti. Pozornost jsem tedy zaměřila hlavně na určování výživného k dítěti v případě rodiče s nadstandardními příjmy, zejména kolizí práva dítěte na výživné a rodičovské odpovědnosti v otázce určování a usměrňování výchovy dítěte. Stěžejním materiálem pro tuto kapitolu byl jeden z nálezů Ústavního soudu ČR, u kterého jsem se pokusila o rozbor. Cílem této kapitoly bylo odpovědět na otázku, zda jsou závěry Ústavního soudu vyjádřené ve výše uvedeném rozhodnutí legitimní a pokud ne, jak by měla být situace rodiče s nadstandardními příjmy v případě určení rozsahu výživného řešena. Po podrobném rozboru jeho rozhodnutí jsem došla k názoru, že závěry

ústavního soudu o tom, že výši výživného rodič působí na dítě v rámci své rodičovské odpovědnosti a jeho nižším rozsahem se je snaží „vychovat k přístupu k penězům“, nepovažují za správné, jelikož občanský zákoník dává soudům dostatečný prostor pro určení výše výživného a tvorby úspor pro dítě. Poté je na rodičích, aby dítě v době jeho nezletilosti řádně vychovali k tomu, aby s nasporenými prostředky řádně naložilo.

Ve třetí kapitole diplomové práce jsem se věnovala rozboru tzv. zálohování výživného státem. V této kapitole jsem se snažila odpovědět na otázku, zda je institut zálohování výživného vhodný v tuzemsku zavést, či nikoli a jeho možnými důsledky v praxi. Pro účely této kapitoly jsem nejdříve definovala pojem zálohovaného výživného a popsala jeho historický vývoj. Do kapitoly jsem také zahrнула poznatky o právní úpravě tohoto institutu v jiných členských zemích EU, zejména v Rakousku, Slovensku či Švédsku. Stěžejní pozornost byla věnována poslednímu pokusu o zavedení zálohovaného výživného do právního řádu České republiky a rozboru jeho možných variant. Situaci v České republice týkající se výživného a jeho vymáhání nepovažují za ideální, a proto považují za zcela nutné, aby byla v blízké budoucnosti vyřešena. Nicméně zákonná úprava zálohování výživného státem v podobě, kdy za povinného rodiče výživné uhradí stát (bez ohledu na fakt, zda částku pak po rodiči nevymáhá nebo se stane věřitelem namísto oprávněného), nelze považovat za přínosnou. Situace dlužných výživných má stát zabezpečit prostřednictvím efektivního výkonu rozhodnutí popř. zákonnými podmínkami pro to, aby výživné uhradili příbuzní dítěte (jeho rodina), kdy však tuto úpravu právní řád obsahuje (srov. § 910 a násl. ObčZ), není však v praxi hojně využívána a důsledně aplikována. V současné době stát řeší špatnou životní (a finanční) situaci dítěte řadou jiných instrumentů v rámci práva sociálního zabezpečení formou sociálních a jiných dávek, kdy právě u těchto je třeba zjistit, zda jsou efektivní a pak je případně zrevidovat. Je však třeba zdůraznit, že otázka zavedení zálohování výživného státem je spíše otázkou politickou nežli právní. Je na státu a jeho politické reprezentaci, aby vyhodnotil možné dopady tohoto institutu především na státní rozpočet a ve vazbě na institut sociálního zabezpečení stanovit vhodnou metodu zajištění nezletilých dětí.

V rámci poslední, tedy čtvrté kapitoly, byla řešena otázka úročení výživného a to zejména ve vazbě na názory Nejvyššího soudu ČR publikované v jeho nedávném stanovisku. Na začátku kapitoly jsem definovala pojem úroku z prodlení a za použití judikatury soudu shrnula názory na tuto problematiku. Cílem této kapitoly bylo odpovědět na otázku, zda jsou závěry Nejvyššího soudu ČR o nemožnosti výživné úročit zákonným úrokem z prodlení udržitelné či nikoli. Tuto otázku jsem si položila předtím, než byla schválena novela ObčZ, která celou situaci změnila. Tato novela ObčZ doplňuje nové ustanovení, které zakotvuje právo oprávněného požadovat úrok z prodlení po povinném v případě jeho prodlení s placením výživného. Zůstává však

otázkou, jak se s tímto ustanovením praxe vypořádá. Domnívám se, že úroky z prodlení by měli být požadovány až v případě, kdy je tu napevno stanovená výše výživného (rozsah) a doba splatnosti.

Na závěr bych chtěla shrnout, že téma mé diplomové práce považuji za velice zajímavé, avšak dosti problematické. Problematikou výživného se zabývá mnoho odborníků a autorů odborných publikací, avšak ani přesto dle mého názoru není literatura komplexní. Situaci v České republice vnímám jako problematickou a její vyřešení v blízké budoucnosti za zcela žádoucí.

8. Seznam použitých zdrojů

8.1. Monografie

- ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.
- FRANCOVÁ, Marie, DVORÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 260 s.
- GERLICH, Karel. *Rozvod, rozluka, alimenty*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1934. 423 s.
- HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kolektiv. *Rodinné právo*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014. 168 s.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Rodina a výživné: vyživovací povinnost rodičů, dětí a dalších příbuzných*. Praha: Leges, 2011. 151 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2011. 276 s.
- SCHÜTZE, R. *European treaties and legislation*. CUP: Cambridge (UK), 2015. 793 s.
- ŠÍNOVÁ, Renata, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kolektiv. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013. 304 s.
- ŠMÍD, Ondřej, ŠÍNOVÁ, Renata. *Manželství*. Praha: Leges, 2014. 336 s.
- VESELÁ, Renata. *Vývoj rodinného práva do roku 1938*. Brno: Masarykova univerzita, 1938. 12 s.

8.2. Odborné články

- CIHLÁŘOVÁ, Ivana. Ministryně spravedlnosti představila návrhy na sjednocení výživného. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 5, s. 5 – 6.
- FRANTÍKOVÁ, Zuzana. Pátý pokus zavedení zálohovaného výživného. *Rekodifikace a praxe*, 2016, roč. 3, č. 6, s. 17 - 20.
- HAVELKOVÁ, Barbara, CIDLINSKÁ, Kateřina. Genderové aspekty neúspěchu českých návrhů zákonů upravujících náhradní výživné na dítě. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2010, roč. 11, č. 1, s. 60 - 73.
- KORNEL, Martin. Kam kráčíš vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem? *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 3, s. 82 – 87.
- KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEEC, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 - 31.

- NOVÁ, Hana. Vyživovací povinnost obávaná i opomíjená. *Bulletin Advokacie*, 2008, roč. 2008, č. 1-2, s. 31 – 41.
- STEHLÍK, Ondřej. Zálohování výživného státem. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 20, č. 5, s. 159 – 165.
- ŠMÍD, Ondřej. Vybrané problematické otázky rodičovské odpovědnosti v NOZ. *Acta Iuridica Olomucensia*, 2014, roč. 9, č. 2, s. 49 – 60.
- VENCLOVÁ, Petra. Teoretické úvahy o koncepci právní úpravy rozsahu výživného. *Právo a rodina*, 2007, roč. 9, č. 5, str. 20 – 23.

8.3. Komentáře

- HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1344 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kolektiv. *Občanský zákoník- velký komentář. Svazek IV. § 655- 975*. Praha: Leges, 2016. 2064 s.
- ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír a kol. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Reprint původního vydání, Praha: ASPI, 2002. 5424 s.
- ŠVESTKA, Jirí a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 752 s.
- PAVELKOVÁ, Bronislava. *Zákon o rodině. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 640 s.

8.4. Právní předpisy

- Listina základních práv a svobod vyhlášená jako součást ústavního pořádku České republiky s usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.
- Úmluva o právech dítěte - sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte publikované pod č. 104/1991 Sb.
- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 946/1811 ř. z., všeobecný zákoník občanský

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
- zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném
- zákon č. 36/2005 Z. z., o rodině a o změně a doplnění některých zákonů
- zákon č. 601/2003 Z. z., o životním minimu

8.5. Judikatura

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. června 2006, sp. zn. I. ÚS 399/05
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. září 1973, sp. zn. 1 Cz 74/1973 (R 64/1974 civ.)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2004, sp. zn. 30 Cdo 2128/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2006, sp. zn. 28 Cdo 2782/2005
- Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 22. března 2005, sp. zn. 12 Co 742/2004
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 19. května 2011, sp. zn. 28 Co 167/2011

8.6. Internetové zdroje

- ČURDOVÁ, Anna a kolektiv. *Návrh na vydání zákona o vyživovací povinnosti k nezaopatřeným dětem a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o výživném)*, [online]. psp.cz, 14. května 2009 [citováno 28. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=849&snzp=1>>
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. apps.odok.cz, 10. prosince 2014 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklepdetail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=KORN9RNHCF4L.&tab=detail>
- SEEMANOVÁ, Jana. *Náhradní výživné a další příklady legislativních opatření podporující sólo rodiče jinde v Evropě* [online]. saminadeti.cz, 13. ledna 2014 [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.saminadeti.cz/soubory/dokumenty/jseemanova_legislativni%20opatreni%202014.pdf>

- FETTER, Richard W. *Novela občanského zákoníku přináší právo na úroky z prodlení z dlužného výživného*. [online]. epravo.cz, 27. prosince 2016 [cit. 8. února 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-obcanskeho-zakoniku-prinasi-pravo-na-uroky-z-prodleni-z-dluzneho-vyzivneho-104511.html>>
- Český statistický úřad. *Sňatky a rozvody 1950-2014* [online]. Czsuo.cz, 24. června 2015 [cit. 18. ledna 2017]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/snatky_a_rozvody_1950_2014>

8.7. Ostatní zdroje

- VIČAROVÁ, HEFNEROVÁ, Hana, MADLEŇÁKOVÁ, Lucia (eds.) *Kontroverzní názory v právu. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2015*. Praha: Leges, 2015. 278 s.
- <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky>
- http://www.bihk.cz/repository/files/_ke-stazeni/CPR/texty/souhrnna-zprava-o-plneni-narodni-koncepce-podpory-rodin-s-detmi.pdf

9. Shrnutí

Autorka se v této práci s názvem „Aktuální otázky výživného“ věnuje problematice spadající do oblasti rodinného práva. Vzhledem k rozsahu diplomové práce jsou dle pohledu autorky řešeny nejaktuálnější a zároveň nejproblematičtější otázky týkající se vyživovací povinnosti, jež jsou častým obsahem diskuzí širokého spektra odborníků.

V úvodu této práce autorka vymezuje pojem výživné, jeho zakotvení v právních předpisech a stanovuje hlavní výzkumné otázky pro svou práci. Následující části diplomové práce se zabývají jednotlivými instituty, jako jsou objektivizace výživného, minimální a maximální výše výživného, náhradní výživné a úroky z prodlení z dlužného výživného. V jednotlivých částech autorka nejprve uvádí teoretické vymezení výše zmíněných institutů a poté se zabývá aktuální právní úpravou.

Smyslem této práce je analýza vybraných institutů a jejich současná právní úprava. V některých částech práce autorka uvádí pro srovnání zahraniční právní úpravu (Rakousko, Slovensko) konkrétních institutů, která by mohla sloužit jako inspirační zdroj pro jejich zavedení. Práce má dále poukázat na nedostatky současné právní úpravy a navrhnout možnou právní úpravu.

V závěru této diplomové práce autorka shrnuje dílčí závěry z jednotlivých kapitol. Autorka dochází k závěru, že situace v České republice týkající se výživného a určení jeho rozsahu není zcela ideální a považuje za nutné její vyřešení. Autorka dále dochází k závěru, že zavedení některých institutů, např. minimální výše výživného, do právního řádu České republiky je zcela žádoucí.

10. Abstract

The author in this thesis is concerned with an issue which belongs to the sphere of family law called “ Actual Issues of Maintenance”. Considering the range of the thesis and the author’s view, the latest and the most problematic issues of maintenance obligation which are often discussed by a wide spectrum of experts, are solved.

The author delimits the concept of maintenance and its anchoring in statutes and determines the main research questions for her thesis in an introductory chapter. The next parts deals with particular institutes, such as objectification of maintenance, minimal and maximal amount of maintenance, substitute maintenance and interest on late payments of maintenance. The author presents theoretical delimitation of the mentioned institutes at first and then she deals with current legislation.

The purpose of the thesis is the analysis of chosen institutes and their current legislation. The author also introduces foreign legislation (Austria, Slovakia) for comparison of particular institutes in some parts. This could be used as a source of inspiration for implementation to domestic legislation. The thesis points out to lack of current legal regulations and suggests possible legislation as well.

Finally, the author summarizes fractional conclusions of particular chapters. She comes to the conclusion that the state of maintenance and the state of determination of its amount is not optimal in the Czech Republic. She considers a solution of the current state necessary. The author comes to a conclusion that the implementation of some institutes, such as the minimum amount of maintenance is definitely needed in the Czech Republic.

11. Klíčová slova

Objektivizace výživného

Výživné

Vyživovací povinnost

Minimální výživné

Rodičovská odpovědnost

Úroky z prodlení

12. Key words

maintenance objectivization

maintenance

maintenance obligation

minimum maintenance

parental responsibility

interest of delay